

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΦΟΡΤΩΜΑΣ

Βουλευτής Κυκλάδων – ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΡΩΤΗΣΗ

Προς τους κκ. Υπουργούς Εσωτερικών, Θεόδωρο Λιβάνιο, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Θεόδωρο Σκυλακάκη, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Κώστα Τσιάρα, Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, Χρήστο Στυλιανίδη

Θέμα: Επιτακτική η αντιμετώπιση της λειψυδρίας στις νησιωτικές περιοχές

Όπως είναι γνωστό, τα νησιά των Κυκλάδων, αντιμετωπίζουν μεταξύ άλλων οξύ και επείγον ζήτημα λειψυδρίας, που έχει επηρεάσει κάθε έκφανση της λειτουργίας όλων των οικονομικών δραστηριοτήτων, αλλά και της διαβίωσης των πολιτών. Κτηνοτροφία και γεωργία βρίσκονται στο κόκκινο, με πρωτοφανή φαινόμενα που απειλούν την εξακολούθηση βασικών λειτουργιών της κτηνοτροφικής, αγροτικής και εν γένει οικονομικής ζωής, όπως ενδεικτικά η ακαρπία της πατάτας στην Νάξο, ενώ και η οικονομική δραστηριότητα του τουρισμού απειλείται έντονα.

Στις 8.3.2024 είχα υποβάλει μαζί με ακόμα επτά (7) βουλευτές την υπ' αρ. πρωτ. 3683/8.3.2024 ερώτηση προς τους αρμόδιους Υπουργούς Εσωτερικών, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας με θέμα «Επιτακτική η αντιμετώπιση της λειψυδρίας στις νησιωτικές περιοχές». Πλην του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, το οποίο στην απάντησή του ανέφερε ότι είναι αναρμόδιο να απαντήσει για τα διαλαμβανόμενα ζητήματα, τα υπόλοιπα Υπουργεία αναφέρθηκαν έκαστο σε πρωτοβουλίες που έχουν αναλάβει επί του θέματος.

Ωστόσο, όπως είναι γνωστό το φαινόμενο της λειψυδρίας επιδεινώνεται καθημερινά και το φετινό καλοκαίρι απέδειξε ότι αν δεν ληφθούν άμεσα και έγκαιρα επείγοντα μέτρα, το σύνολο των οικονομικών δραστηριοτήτων των νησιών των Κυκλάδων, αλλά κι αυτή η ίδια η απλή διαβίωση των κατοίκων θα απειληθούν σφοδρά, με ό,τι κινδύνους συνεπάγεται αυτό για την ζωή και την υγεία των πολιτών, αλλά και για τις τοπικές και την εθνική οικονομία.

Παρά το γεγονός ότι δεν αμφισβητείται συνολικά η προσπάθεια της Κυβέρνησης και των συναρμόδιων Υπουργείων για την εξεύρεση λύσεων και τρόπων για την αντιμετώπιση του φαινομένου, στους συμπολίτες μας που κατοικούν στις Κυκλάδες κυριαρχεί η εντύπωση ότι έχουν αφεθεί στο έλεος του φαινομένου της λειψυδρίας.

Περαιτέρω, πρωτοβουλίες που ανακοινώνεται ότι θα λάβουν χώρα, μοιάζουν να μην απαντούν στο βασικό και θεμελιώδες ερώτημα με ποιες ενέργειες θα αποκατασταθεί το μείζον ζήτημα της επάρκειας του νερού και δεν καθίσταται κατανοητός ο τρόπος που οι ενέργειες αυτές θα οδηγήσουν στην άμεση επίλυση του προβλήματος.

Για παράδειγμα μεταξύ όσων έχει ανακοινώσει το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας επίκειται μεταρρύθμιση για τις **Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης και Αποχέτευσης (ΔΕΥΑ)**. Η συγκεκριμένη μεταρρύθμιση, σύμφωνα με την σχετική ανακοίνωση του Υπουργείου, περιλαμβάνει πρωτοβουλίες που σχετίζονται με τη δημιουργία ισχυρότερων παρόχων με μείωση αριθμού τους στο 1/4, την ενεργοποίηση ΕΥΔΑΠ Νήσων για υποστήριξη των νησιών και της Κρήτης για εκτέλεση μεγαλύτερων έργων, όπου είναι αδύναμος ο πάροχος και ανεπαρκής η εισπραξιμότητα (< 85%). Επίσης στην σχετική ανακοίνωση του Υπουργείου αναφέρεται ότι ειδική πρωτοβουλία θα ληφθεί σε περιοχές που υφίσταται οξεία κρίση λειψυδρίας (π.χ. Κυκλάδες), με ανάληψη της συνολικής ευθύνης από την ΕΥΔΑΠ νήσων, υπό την οποία θα τεθούν οι επί μέρους ΔΕΥΑ, με την εύλογη συμμετοχή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Ωστόσο, ορισμένες εκ των ΔΕΥΑ των Κυκλάδων, όπως αυτή της Πάρου, είναι κερδοφόρες και υγιείς και παρουσιάζουν εισπραξιμότητα άνω του 85%, ενώ άλλες όχι. Ως εκ τούτου γεννάται το ερώτημα με ποιόν τρόπο πρόκειται μία τέτοια ενοποίηση, ακόμα και των κερδοφόρων ΔΕΥΑ και η περιέλευσή τους στην ΕΥΔΑΠ να δώσει λύση, κατά τρόπο άμεσο, στα προβλήματα λειψυδρίας που αντιμετωπίζουν τα νησιά των Κυκλάδων.

Αυτή η εξαγγελθείσα μεταρρύθμιση, έχει όπως γίνεται αντιληπτό, αναστατώσει τις τοπικές κοινωνίες και τις δημοτικές αρχές καθώς δεν είναι κατανοητός ο μηχανισμός με τον οποίο μία τέτοια μεταρρύθμιση θα συμβάλλει στην άμεση επίλυση των προβλημάτων.

Τα επιχειρήματα υπέρ της εν λόγω μεταρρύθμισης εστιάζουν στην ικανότητα μιας ισχυρότερης και ενοποιημένης δομής να υλοποιεί πιο αποτελεσματικά τα απαιτούμενα έργα. Ωστόσο, τα έργα τα οποία θα σκοπεί να υλοποιήσει μία τέτοιου είδους ενοποιημένη δομή, εκ των πραγμάτων θα απαιτήσουν χρόνια έως και δεκαετίες για να αποδώσουν καρπούς, ενώ η λειψυδρία και οι συνέπειες είναι ήδη εδώ. Χαρακτηριστικό παράδειγμα το φράγμα του Τσικαλαριού της Νάξου, το οποίο 15 έτη μετά την ένταξή του στο Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδος 2007 – 2013 (ΠΑΑ), δεν έχει ακόμα υλοποιηθεί.

Εξάλλου, το επιχείρημα περί κατακερματισμού των αρμοδιοτήτων, των πολλών μικρών και αδύναμων παρόχων και της ενοποίησης σε μεγαλύτερο οργανισμό, φαίνεται να αντιμετωπίζονται με δυσπιστία καθώς ακόμα και εάν το επιχείρημα αυτό ισχύει, εγείρονται φόβοι ότι η ενοποίηση θα λειτουργήσει αρνητικά ως προς την λήψη

υπόψη των ιδιαιτεροτήτων του κάθε νησιού και περαιτέρω ότι η εν λόγω διοικητική ενοποίηση σε καμία περίπτωση δεν απαντά στο πρακτικό ζήτημα της άμεσης εξεύρεσης λύσης στην ανεπάρκεια του νερού.

Περαιτέρω στην υπ' αρ. πρωτ. ΥΠΕΝ/ΥΠΣΥΝ/26396/637 απάντησή του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας αναφέρεται επί λέξει ότι το Υπουργείο «έχει αναλάβει πρωτοβουλία για την εκπόνηση Σχεδίου Δράσης για την αντιμετώπιση της λειψυδρίας στα νησιά του Αιγαίου», ωστόσο δεν είναι γνωστή η πορεία εκπόνησης και ολοκλήρωσης του εν λόγω Σχεδίου.

Εξάλλου, την 11^η Σεπτεμβρίου 2024 παρουσιάστηκαν σε ειδική συνέντευξη τύπου εκ μέρους του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας 7 πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση της λειψυδρίας. Μεταξύ των πρωτοβουλιών αναφέρονται έργα ύδρευσης, λυμάτων και αφαλάτωσης, ύψους 50 εκατ. ευρώ που θα κατευθύνονται σε άνυδρα νησιά και η χρηματοδότηση θα προέρχεται από ΕΣΠΑ. Στην σχετική παρουσίαση του Υπουργείου αναφερόταν ότι η πιλοτική μελέτη εφαρμογής του εν λόγω έργου θα αφορά ενδεικτικά στα νησιά Αστυπάλαια, Νίσυρο, Σύμη, Κάσο, Λειψούς, Τήλο, Χάλκη, Καστελόριζο, Άγιο Ευστράτιο και Ψαρά.

Σε αυτά ωστόσο δεν συμπεριλαμβάνεται κανένα νησί των Κυκλάδων.

Ως προς τα ζητήματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας πρέπει να σημειωθεί επίσης ότι σε δημοσιεύματα του Ιουλίου τρέχοντος έτους (<https://www.moneyreview.gr/green-economy/151407/anti-etopisi-leipsydrias-sta-nisia-kai-paragoi-prasinis-energeias/>) αναφέρεται ότι σχέδιο του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας προβλέπει με χρηματοδότηση από το Ταμείο Απανθρακοποίησης 200 εκ. ευρώ συνδυασμένα έργα μετατροπής του θαλασσινού νερού σε πόσιμο και παραγωγής ενέργειας που χρειάζονται οι ενεργοβόρες μονάδες αφαλάτωσης καθώς και ότι ειδικοί επιστήμονες έχουν αναλάβει να εντοπίσουν, σε κάθε νησί, περιοχές που μορφολογικά είναι συμβατές με αυτού του είδους τα έργα, δηλαδή με έργα κατασκευής μονάδων αφαλάτωσης δίπλα στις οποίες θα αναπτυχθούν έργα αντλησιοταμίευσης, τα οποία θα παράγουν αλλά και θα αποθηκεύουν ενέργεια, ή ανεμογεννήτριες.

Ωστόσο, δεν έχει γίνει γνωστή η πορεία των σχετικών ερευνών των ειδικών και το εάν έχουν εντοπιστεί οι περιοχές εγκατάστασης των υποδομών για κάθε νησί.

Περαιτέρω, την υπ' αρ. πρωτ. 259/72374 απάντησή του το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης αναφέρει ότι εντός του έτους θα δημοσιευθεί πρόσκληση της παρέμβασης Π3-73-1.1 «Έργα υποδομών εγγείων βελτιώσεων» του Στρατηγικού Σχεδίου Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΣΣΚΑΠ) 2023-2027. Στην προδημοσίευση ωστόσο της σχετικής πρόσκλησης, η οποία δημοσιεύθηκε στις 30.10.2024 ως δυνητικοί δικαιούχοι, αναφέρονται μεταξύ άλλων οι δήμοι της Περιφέρειας Θεσσαλίας και των Περιφερειακών Ενοτήτων Έβρου και Φθιώτιδας, **απουσιάζουν όμως οι Δήμοι των Κυκλάδων.**

Στην υπ' αρ. πρωτ. 1500.1/60373/2024/229/23.8.2024 απάντηση του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής αναφέρεται ότι Γενική Γραμματεία Αιγαίου

& Νησιωτικής Πολιτικής του ΥΝΑΝΠ πρόκειται να χρηματοδοτήσει την εκπόνηση ερευνητικού έργου «Ενίσχυση ανθεκτικότητας νησιωτικού χώρου & έξυπνη διαχείριση υδάτινων πόρων», που αφορά στην άμεση διερεύνηση της δυνατότητας επαύξησης των υδάτινων πόρων, μέσω κατάλληλων τεχνικών υδρομάστευσης και ταμίευσης επιφανειακών υδάτων με την βοήθεια καινοτόμων τεχνικών και διαδικασιών, συνεισφέροντας στον εξορθολογισμό και τη βελτίωση των συνθηκών χρήσης του νερού, ωστόσο δεν προκύπτει από την εν λόγω απάντηση χρονοδιάγραμμα για την ολοκλήρωση και εφαρμογή της μελέτης, αλλά και ποια συγκεκριμένα νησιά των Κυκλάδων θα αφορά.

Περαιτέρω, στο υπ' αρ. 1385/19.3.2024 Υπηρεσιακό Σημείωμα της Γενικής Γραμματείας Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής (Διεύθυνση Μελετών, Έργων, Φυσικών Πόρων και Ενέργειας) αναφέρεται ότι **βρίσκεται υπό έκδοση κοινή υπουργική απόφαση με θέμα «Διαδικασία υλοποίησης & χρηματοδότησης του ειδικού προγράμματος «NEAPXOS» για τη χρηματοδότηση έργων δημοσίου χαρακτήρα σε νησιωτικές περιοχές, το οποίο θα δίδει έμφαση σε κρίσιμες υποδομές δημοσίου χαρακτήρα στον τομέα υποδομών αφαλάτωσης νερού και διαχείρισης ενέργειας αφαλατώσεων, στον τομέα των λιμενικών έργων και υποδομών, καθώς και δημοσίων συμβάσεων που συνδέονται με την αναβάθμιση της ελάχιστης συγκοινωνιακής εξυπηρέτησης του νησιωτικού χώρου με συνολικό προϋπολογισμό του Προγράμματος 200.000.000€.**

Ωστόσο έκτοτε δεν φαίνεται να έχει εκδοθεί η σχετική κοινή υπουργική απόφαση, ενώ το σχετικό νομοθετικό πλαίσιο έχει θεσμοθετηθεί με τον Ν. 4832/2021.

Κατόπιν αυτών, ερωτώνται οι κ.κ. Υπουργοί:

1. Προτίθεστε να επανεξετάσετε την εξαγγελθείσα μεταρρύθμιση της συνένωσης των ΔΕΥΑ;
2. Για ποιο λόγο δεν περιλαμβάνονται στην πρόσκληση της παρέμβασης Π3-73-1.1 «Έργα υποδομών εγγείων βελτιώσεων» του Στρατηγικού Σχεδίου Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΣΣΚΑΠ) 2023-2027 λοιποί Δήμοι της Ελλάδας που αντιμετωπίζουν πρόβλημα λειψυδρίας, όπως για παράδειγμα οι Δήμοι των Κυκλάδων; Προτίθεται το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων να προβεί σε ενέργειες για την συμπερίληψη και των Δήμων των Κυκλάδων στην εν λόγω πρόσκληση;
3. Υπάρχουν κονδύλια του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας που προορίζονται για έργα με στόχο την αντιμετώπιση της λειψυδρίας στα νησιά των Κυκλάδων;
4. Προτίθεστε να διαμορφώσετε ειδικό πλαίσιο αποζημιώσεων για την αντιμετώπιση των συνεπειών της λειψυδρίας στον κτηνοτροφικό και αγροτικό τομέα των Κυκλάδων, όπως για παράδειγμα για τις συνέπειες στους πατατοπαραγωγούς της Νάξου;
5. Έχει ολοκληρωθεί η εκπόνηση του «Σχεδίου Δράσης για την αντιμετώπιση της λειψυδρίας στα νησιά του Αιγαίου» εκ μέρους του Υπουργείου

- Περιβάλλοντος και Ενέργειας όπως αναφέρεται στην υπ' αρ. πρωτ. ΥΠΕΝ/ΥΠΣΥΝ/26396/637 απάντησή του στο πλαίσιο του κοινοβουλευτικού ελέγχου, και αν ναι, τι περιλαμβάνεται σε αυτό;
6. Περιλαμβάνονται άνυδρα νησιά των Κυκλάδων στα έργα ύδρευσης, λυμάτων και αφαλάτωσης, ύψους 50 εκατ. ευρώ που θα πραγματοποιηθούν με χρηματοδότηση ΕΣΠΑ εκ μέρους του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας όπως αναφέρθηκαν στην ειδική συνέντευξη τύπου της 11^{ης} Σεπτεμβρίου 2024; Πόσα νησιά των Κυκλάδων περιλαμβάνονται σε αυτά τα άνυδρα νησιά και ποια ακριβώς είναι αυτά; Έχει προσδιοριστεί η συγκεκριμένη περιοχή στην οποία πρόκειται να πραγματοποιηθούν τα εν λόγω έργα σε κάθε νησί των Κυκλάδων και αν όχι τότε προβλέπεται να ολοκληρωθεί αυτό το στάδιο;
 7. Έχει ολοκληρωθεί εκ μέρους των ειδικών επιστημόνων ο εντοπισμός σε κάθε νησί των Κυκλάδων περιοχών που μορφολογικά είναι συμβατές με έργα κατασκευής μονάδων αφαλάτωσης δίπλα στις οποίες θα αναπτυχθούν έργα αντλησιοταμίευσης, τα οποία θα παράγουν αλλά και θα αποθηκεύουν ενέργεια, ή ανεμογεννήτριες, όπως αναφέρεται σε σχετικά δημοσιεύματα αναφορικά με τον σχεδιασμό του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας με χρηματοδότηση από το Ταμείο Απανθρακοποίησης;
 8. Ποια η πορεία υλοποίησης του ερευνητικού έργου «Ενίσχυση ανθεκτικότητας νησιωτικού χώρου & έξυπνη διαχείριση υδάτινων πόρων» εκ μέρους του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής και ποιους καρπούς αναμένουμε να αποδώσει και πότε;
 9. Πότε αναμένεται η έκδοση της κοινής υπουργικής απόφασης με θέμα «Διαδικασία υλοποίησης & χρηματοδότησης του ειδικού προγράμματος «ΝΕΑΡΧΟΣ»;
 10. Δεδομένου του γεγονότος ότι όλα αυτά τα έργα ακόμα και αν τεθούν σε τροχιά υλοποίησης θα απαιτήσουν πολλά έτη έως και δεκαετίες για την υλοποίησή τους -λαμβάνομένης υπόψη της περίπτωσης του φράγματος του Τσικαλαριού Νάξου που δεν έχει ολοκληρωθεί ακόμα, παρά το γεγονός ότι εντάχθηκε στο Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδος 2007 – 2013 (ΠΑΑ) κατά το έτος 2009, δηλαδή προ 15 ετών- υπάρχει σχεδιασμός για την **άμεση** υλοποίηση μέτρων για την άμβλυνση των επιπτώσεων της λειψυδρίας στην περιφέρεια των Κυκλάδων τόσο για την τρέχουσα περίοδο όσο και ειδικά για το επικείμενο καλοκαίρι;
 11. Βρίσκονται όλες οι επιμέρους δράσεις των επιμέρους Υπουργείων σε συντονισμό μεταξύ τους και τελούν υπό ενιαίο σχεδιασμό και στρατηγική ή κάθε Υπουργείο εκπονεί αυτοτελή και ανεξάρτητο σχεδιασμό χωρίς να λαμβάνει υπόψη τις δράσεις των λοιπών Υπουργείων και τους σκοπούς για τους οποίους διατίθενται κονδύλια;

Αθήνα, 4 Νοεμβρίου 2024

Ο ερωτών Βουλευτής

Φίλιππος Φόρτωμας